Klima for kunnskap om skog

Ketil Skogen

At det pøses på med argumenter for mer flatehogst, mer gjødsling og mindre vern i en regjering der Senterpartiet er med, bør ikke overraske.

I plattformen til den nye regjeringen står det en god del om naturforvaltning. Det kan leses som en grøsser – hvis man er interessert i at norsk natur skal ha det bra. Et eksempel er det som skrives om skogbrukets virkninger på klimaet. I en regjering der Senterpartiet er med, er det ikke overraskende at skogeierperspektivet står sterkt, og at det pøses på med argumenter for mer flatehogst, mer gjødsling og mindre vern. Den forrige regjeringen gikk langt i samme retning, så det er ikke noen drastisk endring, men det er en tydelig opptrapping.

Skogbruksnæringen har grepet klimaargumentet med begge hender, og dens talspersoner kan knapt åpne munnen uten å framheve hvor viktig det er med flatehogst, skogsbilveier og planting «hvis vi skal klare det grønne skiftet». At næringsorganisasjoner framstiller virkeligheten på den måten, er ikke overraskende. Men også myndighetene har overtatt denne argumentasjonen, og kjører på uten motforestillinger. Hvis man er litt kynisk er heller ikke det oppsiktsvekkende: Hvem har vel hørt om at myndighetene prioriterer såkalte klimatiltak som ikke er lønnsomme? Men samtidig er det dypt tragisk, og viser at «kunnskapsbasert forvaltning» kan være temmelig hul retorikk.

Hva er problemet? Er det ikke riktig at trær som vokser binder mest karbon, slik at gamle trær bør vekk og erstattes med planter som gjødsles og gis gode kår med grøfting og markberedning? Det er i beste fall en liten del av bildet. I nordlige skoger er det lagret mer karbon i bakken enn i selve trærne, blant annet i soppsamfunn på trærnes rotsystemer. Mye av dette karbonet frigjøres ved flatehogst, og effekten forverres ved markberedning (der skogsjorda endevendes). Selve hogsten fører altså til økte utslipp av klimagass. De nye plantene binder veldig lite karbon, fordi de er små. Selv om de vokser raskt, kompenserer de ikke for utslipp som hogsten medførte før om mange år. Kanskje aldri. Klimaendringene må stoppes i løpet av få tiår, og i det tidsrommet bidrar dagens driftsmetoder til global oppvarming, ikke det motsatte. Og da har jeg ikke engang nevnt de store konsekvensene for biologisk mangfold og landskap.

Det finnes forskning som gir noe støtte til bestandsskogbruket som klimatiltak. Likevel er det liten tvil om at forskningen som peker motsatt vei hoper seg opp i større mengder, og nye studier strømmer på. Men la oss si at dette er et område der det er en viss vitenskapelig uenighet. Ville det ikke være redelig at en regjering som ønsker å framstå som interessert i kunnskap i det minste peker på usikkerhet? At den redegjør for de vitenskapelige argumentene mot flatehogst, gjødsling, grøfting, veibygging og markberedning?

Selvsagt, og særlig sett i lys av føre-var-prinsippet som er stadfestet av FN, og som ingen regjering våger å argumentere mot. Men det skjer ikke. Skiftende regjeringer og deres forvaltningsmyndigheter repeterer skogeierorganisasjonenes argumentasjon. På tvers av internasjonal forskning så vel som forskning finansiert med norske offentlige midler, og etter hvert tunge forskningsbaserte bidrag i den offentlige debatten. Det er en antivitenskapelig holdning som er forståelig om man bare tenker profitt, og samler sine argumenter deretter. Men det er skumle saker, som leder tankene til politiske regimer vi helst ikke vil sammenlignes med.

Heldigvis har mediene begynt å interessere seg for dette. I oktober hadde Dagens Næringsliv en lang reportasje om skogbruk og klima. En representant for en skogeierorganisasjon uttalte der at Miljødirektoratet er garantist for at næringens argumenter har solid vitenskapelig grunnlag. Og ganske riktig, Miljødirektoratet har langt på vei støttet argumentasjonen. Til forskrekkelse for mange fagfolk, og det viser vel hvor sterk den politiske styringen av norsk forvaltning er. Men uansett, det interessante er at en skogeierorganisasjon støtter seg tungt på Miljødirektoratet, åpenbart fordi det i denne sammenhengen passer bra.

Når det gjelder miljøregistreringer i skog, derimot, er skogeierorganisasjonene stadig i tottene på det samme direktoratet, og mener at naturkartleggingen ikke er «objektiv», antakelig fordi den stikker kjepper i hjulene for maksimal lønnsomhet. At det er skogbruket som truer de fleste skogsartene som står på Rødlista, kan de ikke godta, selv om landets fremste eksperter står bak klassifiseringen. Og slik kunne jeg fortsette, kanskje helt til vi kommer til ulveforvaltningen, hvor man kan si at den rørende troen på Miljødirektoratets faglige grunnlag er mindre framtredende hos skogeierorganisasjonene.

Men det kan vi ta en annen gang!

Illustrasjon: Lars M. Aurtande